

השווה/י בין שתי תקופות היסטוריות בהתפתחות רעיונות, ממסדים ו/או שיטות מובילות לעשיית המודיעין

מהם המאפיינים הייחודיים מבחינת אתגרי המודיעין, מטרותיו/ייעודיו, תפישה, מבנים ארגוניים ושיטות פעולה בכל אחת מהתקופות?

לפני מלחמת העולם השנייה -

גופי המודיעין בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, לא היו מפותחים כלל, עיקר הפעילות שלהן התמקדה בהגנה מפני מדינות אויב והם היו חסרי משקל בכל הנוגע להחלטות לאומיות. על אף עובדה זו, בערב פרוץ המלחמה, היו קיימים כבר כמה גופי מודיעין בארצות הברית, כמו ה-MID שזו חטיבת המודיעין היבשתית. ה-ONI, משרד המודיעין הימי, שנשאר עד היום הגוף המודיעיני החזק ביותר. שני גופים אלו היו חלשים מאוד בתקופת מלחמת העולם השנייה, הם כל פעם היו מופתעים מחדש מהאירועים ולא נתנו התראות לגביהם לממשל. גוף נוסף הוא ה-FBI סוכנות זו הייתה סוכנות המודיעין המרכזית באותה תקופה והייתה חלק ממשרד המשפטים. כאשר באותה תקופה היה גם לכל משרד גוף מודיעיני שולי. עיקר ההתעסקות של ה-FBI באותה תקופה היה בעניינים פנימיים בתוך המדינה ובשלב מסוים הוא עמד מול בעיית הריגול.

נשיא ארצות הברית באותה תקופה היה פרנקלין די רוזוולט ובשנת 1939, שנת פרוץ המלחמה, הוא מחליט שהוא רוצה להקים גוף שיעסוק באיסוף מודיעין חיובי וסיכול ריגול, וכך תחת ה-FBI מוקם ארגון חדש ה-SIS. כאשר מטרתו העיקרית של הגוף הזה היא איסוף מודיעין מחוץ לגבולות ארצות הברית כאשר הוא פועל על מנת לסכל ריגול בתוך ארצות הברית. המשרד העיקרי שצורך את המידע המודיעיני שאוסף הארגון הזה, הוא משרד החוץ. עד 1938 הם מצליחים לחשוף בארצות הברית, בממוצע שנתי 650 פרשיות ריגול בשנה. באותה תקופה, גוף זה אינו פועל עצמי אלא בכפיפות ל-FBI. עד מלחמת העולם השנייה, המודיעין עסק בעיקר באיסוף מידע אמפירי. זהו מודיעין הערכתי המייצר תובנה על המציאות בה אנו חיים מאיסוף המידע. ארגון ה-OSS הוא גוף מודיעיני נוסף שהוקם ונותן מענה אסטרטגי לצרכים של קבלת החלטות. זהו גוף שמשלב איסוף מסורתי עם קבלת החלטות. זו הייתה תפיסה ייחודית לאמריקאים באותו הזמן והיא התפשטה לשאר עולם המודיעין, אחרי המלחמה הפך ארגון זה ל-CIA.

המודיעין הצבאי של הצבא הגרמני האבווהר – גוף זה הוקם לאחר הסכם ורסאי וההגבלות על צבא גרמניה. מאחר וצבא גרמניה הוגבל רק להגנה עצמית, גוף המודיעין הזה התאפיין בעיקר במטרות של סיכול ריגול והגנה על גרמניה. לא עסקו בכלל באיסוף חיובי. גוף זה החל להתפתח בצורה מתונה ובמהלך שנות ה-20 הוא החל לעסוק גם במודיעין קרבי, סיגינט שכלל בעיקר שבירת צפנים וסיכול ריגול. בגרמניה ערב פרוץ המלחמה היו גופים נוספים כמו הגסטפו שהגן על הממשל הנאצי וה-SD שירות הביון של המפלגה הנאצית שהתעסק בסיכול ריגול בתוך המפלגה עצמה. המודיעין עד המלחמה מתעסק בעיקר באיסוף מידע ברמה הטקטית.

בזמן המלחמה ואחריה -

מלחמת העולם השנייה הביאה לשינויים רבים מבחינת המודיעין. המלחמה הזו הייתה אירוע מכונן ברמה מודיעינית. המאפיינים הגלובליים של המלחמה הביאו למאמץ מודיעיני שהיה חדשני לכל ארגוני המודיעין. במהלך המלחמה החל זינוק ביכולות האיסופיות. מה שאפיין את המטרות המודיעיניות במהלך מלחמת העולם השנייה הוא בעיקר הפתעות, הפלישה לפולין, מבצע ברברוסה ופרל הארבור, אלו היו פעולות קריטיות למהלך המלחמה וכל שירותי המודיעין כשלו בלחזות אותם. מה שאפיין את גופי המודיעין באותה תקופה היה שהם בעיקר נחלו כשלונות. אחרי המלחמה גופי המודיעין החלו לעסוק מעבר לאיסוף מידע מודיעיני, גם בהערכות מודיעיניות. התקופה שאחרי המלחמה גם מסמלת את הכניסה של המודיעין לעידן הטכנולוגי. השימוש בטכנולוגיה בקרב גורמי המודיעין ברחבי העולם החל להיות נפוץ יותר. הוא החל קצת בתקופה שלפני המלחמה ובמהלכה הוא הלך והתפתח כאשר נעשה שימוש בטכנולוגיה, על מנת לאסוף מידע ולסכל ריגול. לאחר המלחמה השימוש בטכנולוגיה נעשה נפוץ יותר והפך להיות לחלק בלתי נפרד מהפעולות המודיעיניות.